

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. március 10.
(OR. en)

7311/23

POLMAR 17
POLGEN 28
POLMIL 51
CYBER 55
HYBRID 9
RELEX 329
MARE 8
MAR 38
COMAR 14
JAI 292
CSDP/PSDC 203
CFSP/PESC 418
ENV 227
PECHE 80
TRANS 90

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	JOIN(2023) 8 final
Tárgy:	KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK az EU tengeri védelmi stratégiájának és az ahhoz kapcsolódó „Az Európai Unió megerősített tengeri védelmi stratégiája a folyamatosan változó tengeri fenyegetésekkel szemben” című cselekvési tervnek az aktualizálásáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a JOIN(2023) 8 final számú dokumentumot.

Melléklet: JOIN(2023) 8 final

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

AZ UNIÓ KÜLÜGYI ÉS
BIZTONSÁGPOLITIKAI
FŐKÉPVISELŐJE

Brüsszel, 2023.3.10.
JOIN(2023) 8 final

KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az EU tengeri védelmi stratégiájának és az ahhoz kapcsolódó „Az Európai Unió megerősített tengeri védelmi stratégiája a folyamatosan változó tengeri fenyegetésekkel szemben” című cselekvési tervnek az aktualizálásáról

I. BEVEZETÉS

A tengeri védelem létfontosságú az Európai Unió és tagállamai számára. Az uniós tagállamok közösen a világ legnagyobb együttes kizárólagos gazdasági övezetét alkotják. Az EU gazdasága nagyban függ a biztonságos óceánoktól: a globális kereskedelem több mint 80 %-a tengeri úton zajlik, és a világ kőolaj- és földgázellátásának mintegy kétharmadát vagy a tengeren termelik ki, vagy tengeri úton szállítják¹, valamint a globális adatáramlás akár 99 %-a tenger alatti kábeleken keresztül történik². Az eredményes óceánpolitikai irányítás biztosításához, az óceánjaink és a tengerfenék védelméhez, valamint a fenntartható kék gazdaságban³ rejlő lehetőségek teljes kiaknázásához a globális tengeri színtérnek biztonságosnak kell lennie.

2014 óta az Európai Unió tengeri védelmi stratégiája (EUMSS) és cselekvési terve⁴ biztosít keretet a tengeri védelem kihívásainak kezeléséhez. A stratégia szorosabb együttműködést ösztönöz a polgári és katonai hatóságok között, különösen az információcsere révén. Hozzájárul a szabályokon alapuló tengerpolitikai irányítás előmozdításához, és lendületet ad a nemzetközi együttműködésnek. Megerősíti az EU autonómiáját és a tengeri védelmi veszélyekre való reagálási képességét⁵.

Az EU egyre fontosabb szerepet tölt be a globális tengeri védelem biztosításában: saját haditengerészeti műveleteket hajt végre, többek között az Atalanta⁶ és IRINI⁷ műveletet, megvalósítja a tengeri jelenlétek koordinálásának koncepcióját (CMP)⁸, lépéseket tesz a tengeri helyzetismeret terén, és a külső partnerek széles körével működik együtt. Emellett az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökség (EMSA) és az Európai Határ-és Partvédelmi Ügynökség (Frontex) által megvalósított Kopernikusz tengerészeti és határőrizeti operatív rendszerei a Galileo műholdak navigációs szolgáltatásait kiegészítve úralapú megfigyeléseket végeznek.

Az általános stratégiai környezetben drasztikus változások mennek végbe. A klímaválság és a környezetkárosodás miatt átalakult, valamint Oroszország Ukrajnával szembeni jogellenes és indokolatlan katonai agressziója miatt súlyosbodó helyzet az EU-tól nemzetközi biztonsági szolgáltatóként több fellépést követel.

Az EU biztonság és védelem területére vonatkozó stratégiai iránytűjével⁹ összhangban az EUMSS és annak cselekvési terve frissített változatának célja az új kihívásokra reagálás. Lehetőséget kínál a tengeri védelmi problémákra fenntartható megoldások kidolgozására. Egyben alkalmat teremt az EU nemzetközi szerepének további erősítésére és az egyre gyakrabban vitatott tengeri színtérhez való uniós hozzáférés biztosabbá tételére.

¹ JOIN(2022) 28 final.

² [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/702557/EXPO_IDA\(2022\)702557_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/702557/EXPO_IDA(2022)702557_EN.pdf)

³ COM(2021) 240 final.

⁴ A 11205/14. sz. tanácsi dokumentum és a Tanács 10494/18. sz. következtetései.

⁵ A Tanács 9946/21. sz. következtetései.

⁶ <https://eunavfor.eu/>

⁷ <https://www.operationirini.eu/>

⁸ A Tanács 06256/22. és 06255/22. sz. következtetései.

⁹ A 7371/22. sz. tanácsi dokumentum.

A frissített EUMSS keretet biztosít az EU számára, hogy további fellépéseket fogantossítson tengeri érdekeinek, valamint polgárainak, értékeinek és gazdaságának védelme érdekében. A cél a nemzetközi béke és biztonság fenntarthatóság elvének betartása és a biológiai sokféleség védelme melletti előmozdítása. Az EU és tagállamai a frissített stratégiát saját hatáskörüknek megfelelően hajtják végre.

II. A TENGERI VÉDELME ÉRINTŐ VÁLTOZÓ ÉS ERŐSÖDŐ FENYEGETETTSÉGEK

Az európai tengeri védelmi stratégia 2014. évi elfogadása óta a globális geopolitikai helyzet sok szempontból változott, ami új és fokozott fellépést tesz szükségessé. Az uniós fenyegetettség-értékelés bizonyítja, hogy az EU egyre növekvő fenyegetettséggel és fokozódó kihívásokkal néz szembe, a tengeri színtéren is¹⁰. Élesedik a hatalomért és az erőforrásokért folyó stratégiai verseny. A fenyegetettségek egyre összetettebbé és többértékűbbé válnak, és egyes országok a multilaterális rend alapvető elveinek újrafogalmazására törekednek, többek között a nemzeti szuverenitás és a határok megsértése révén. Oroszország Ukrajna elleni katonai agressziója visszahozta a háborút Európába, és új veszélyeket, valamint a tengeri védelemben és az európai gazdaságba is begyűrűző negatív hatásokat váltott ki, ami kihatással van az uniós polgárokra és vállalkozásokra.

A tengeri védelem számos régióban kihívásokkal szembesül, beleértve a területi és tengeri vitákat, a természeti erőforrásokért folyó versenyt, valamint a hajózás szabadságát és a békés áthaladáshoz való jogot fenyegető veszélyeket. Ezek a kihívások feszültséget keltenek az EU-t övező tengeri medencékben, így a Földközi-tengerben, a Fekete- és a Balti-tengerben, amelyet Oroszország Ukrajna elleni katonai agressziója tovább súlyosbít. A tengeri védelemmel kapcsolatos kihívások Európán kívül is erősödnek, nevezetesen a Guineai-öbölben, az Ádeni-öbölben, a Hormuzi-szorosban, a Malaka-szorosban és a Dél-kínai-tengeren. Néhány nem uniós ország erősíti tengeri kapacitásait és magabiztosságát, és egyoldalú lépéseket tesz. Ennek keretében az erőszak alkalmazására vagy más országok nemzeti szuverenitásának megsértésére is sor kerül. Ezek a fellépések a jogállamiság és az Egyesült Nemzetek Tengerjogi Egyezményén (UNCLOS) alapuló nemzetközi rend megkérdőjelezését jelentik.

Az indiai–csendes-óceáni térség – amelyben az EU legkülső régiói (Indiai-óceán) és a tengerentúli országok és területek (Csendes-óceán) találhatók – **intenzív geopolitikai verseny** színterévé vált. Az olyan régiókban, mint a Dél- és Kelet-Kínai-tenger és a Tajvani-szoros, az erőfitogtatás és a megnövekedett feszültség a globális biztonságot érinti, és közvetlen hatást gyakorol Európa biztonságára és jólétére. A stabilitás és a biztonság megőrzése a kulcsfontosságú hajózási útvonalakon – mint a Malaka- és a Szingapúri-szoros, az Afrika szarva és az Indiai-óceán – azt jelenti, hogy az EU-nak és tagállamainak ki kell terjeszteniük jelenlétüket és fellépésüket ezekben a régiókban, összhangban az indiai–csendes-óceáni térségben folytatott együttműködés uniós stratégiájával.

¹⁰ Az EU fenyegetettség-értékelése azon fenyegetettségek és kihívások skálájának átfogó és hírszerzési adatokon alapuló elemzése, amelyek jelenleg az EU előtt állnak vagy amelyekkel a jövőben szembesülhet. Az elemzést rendszeresen frissítik, és háttér-információként szolgál az EU biztonság és a védelem területére vonatkozó stratégiai iránytűjének kidolgozásához és végrehajtásához.

A klímaváltozás és tengerszennyezés várhatóan jelentős, hosszan tartó káros hatással lesz a tengeri védelemre. A hatások magukban foglalják az áradásokat a part menti területeken és szigeteken, a korallzátonyok, mangrove ligetek és más vizes élőhelyek elvesztését, valamint a halállományok kimerülését¹¹. Az éghajlatváltozás és a környezeti károsodása kockázatmultiplikátorként hat az instabilitás és az egyenlőtlenség növelése, a nemzetközi bűnözés, a kalóztevékenység és a tengeri erőforrásokkal kapcsolatos feszültségek súlyosbítása révén. Ez új felfogást igényel, amely lehetővé teszi az EU-nak a társadalom reziliensebbé tételét az éghajlatváltozás hatásaival szemben, a természet védelmét és az ökoszisztémák bomlásának visszafordítását¹². Ezzel szemben a tengeri védelem hiányosságai környezeti károkat okozhatnak, ilyen például a szennyezett területekhez való hozzáférés hátráltatása, a pénzeszközök környezetvédelemtől való eltérítése vagy a tengeri infrastruktúra elleni szabotázsakciók. Emellett Oroszország Ukrajna elleni katonai agressziója nem csupán pusztító emberi és gazdasági hatásokat keltett, hanem a biológiai sokféleség jelentős visszaszorulását is¹³. Emiatt fontos az éghajlatváltozás, a part menti és tengeri területek környezeti károsodása, valamint a tengeri védelem közötti kölcsönhatások megoldása, többek között a folyó és új, célzott kutatások révén.

Az Északi Áramlat balti-tengeri vezetékei elleni 2022. évi támadások, a pilóta nélküli járművek engedély nélküli jelenléte az északi-tengeri part menti létesítmények körül és **a tengeri infrastruktúrát célzó ismétlődő hibrid és kibertámadások** megkövetelik az EU-tól, hogy erősítse meg fellépését és hatékonyabban védje kritikus infrastruktúráját, különösen innovatív technológiák fejlesztésével. A tengerhasznosítási ágazat digitális átalakulásával nőtt annak összetettsége és potenciális kiszolgáltatottsága. A rosszindulatú szereplők egyre nagyobb valószínűséggel használnak hibrid és kibereszközöket a tengeri infrastruktúra ellen, beleértve a tenger alatti kábeleket és csővezetéseket, valamint a kikötőket és hajókat. A Tanács kritikus infrastruktúrák rezilienciájának megerősítését célzó uniós megközelítésről¹⁴ szóló ajánlása elismeri a cselekvés eme szükségességét. Emellett az uniós katasztrófavédelmi rezilienciacélokról szóló bizottsági ajánlás olyan intézkedéseket határoz meg, amelyek hozzájárulhatnak az EU és a tagállamok természeti és ember okozta katasztrófákra való jobb felkészültségéhez, beleértve a tengeri katasztrófákat is¹⁵, és az azokra való megfelelőbb reagáláshoz.

A veszélyek és a tiltott tevékenységek – mint a **tengeri kalóztevékenység és fegyveres rablás, a szervezett bűnözés, beleértve a migránsok csempészetét és az embercsempészetet, a fegyver- és kábítószer-kereskedelmet, a terrorizmust, az illegális, be nem jelentett és szabályozatlan halászatot, illetve más jogellenes tevékenységeket, többek között az uniós tagállamok gazdasági övezetében engedély nélkül folytatott feltárásokat**¹⁶ – továbbra is ugyanolyan kritikus kihívások több, tengerparti területtel rendelkező régióban és az EU legkülső régióiban, melyek különösen sebezhetőek. E tiltott tevékenységek némelyikét elősegítheti a rossz kikötői biztonság. A rosszindulatú szereplők

¹¹ Az IPCC SROCC (2019) és WGII-jelentés, AR6 (2022).

¹² COM(2020) 380 final.

¹³ Nevezetesen a cetfélék halandóságának riasztó növekedése a Fekete-tengeren.

¹⁴ 2023/C 20/01.

¹⁵ COM(2023) 61 final és 2023/C 56/01.

¹⁶ A fel nem robbant robbanótestek (UXO) olyan robbanó fegyverek (bombák, gránátok, golyók, szárazföldi aknák, tengeri aknák, kazettás lőszer és egyéb hadifelszerelések), amelyek nem robbantak fel, és a robbanás veszélye még mindig fennáll, néha sok évtizeddel a használatuk vagy ledobásuk után.

ezeket a veszélyeket és tevékenységeket össze is kapcsolhatják az EU és tagállamai ellen hibrid támadásokat végrehajtása céljából.

III. AZ EU TENGERI VÉDELMI ÉRDEKEI

A változó tengeri védelmi veszélyekkel szemben az EU alapvető érdekei a következők:

- az Európai Unió, tagállamai, polgárai és partnerei biztonsága;
- a globális béke és stabilitás megőrzése, valamint a hajózási útvonalak szabadon és nyitva tartása;
- a nemzetközi jog – különösen az óceánban folytatott összes tevékenységet szabályozó átfogó jogi keretként működő UNCLOS – fenntartása, és a megbízható nemzetközi óceánpolitikai irányítás előmozdítása, többek között regionális tengeri egyezmények, illetve a halászati támogatásokról szóló WTO-egyezmény¹⁷ révén;
- a természeti erőforrások és a tengeri környezet védelme, valamint az éghajlatváltozás és a környezetkárosodás tengeri védelemre gyakorolt hatásának kezelése;
- a kritikus tengeri infrastruktúrák rezilienciájának és védelmének biztosítása¹⁸ (a szárazföldön és a tengeren egyaránt), beleértve az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó, valamint a közvetlen külföldi befektetésekből eredő kockázatok és veszélyek kezelését;
- a logisztikai csomópontok, azaz a kikötők rezilienciájának és védelmének erősítése, beleértve a korrupcióval és a tiltott tevékenységekkel kapcsolatos kockázatok kezelését;
- a tengeri gazdasági tevékenységek védelme, ezzel hozzájárulva a fenntartható kék gazdasághoz (a szárazföldön és a tengeren egyaránt);
- az EU külső határainak és belső biztonságának védelme, a migránsok csempészése, az emberkereskedelem és más illegális tevékenységek megoldása érdekében, a szénhidrogének engedély nélküli feltárását és fúrási tevékenységeket is ideértve;
- a gyors és hatékony fellépési képesség biztosítása a tengeri színtéren és más műveleti területeken (azaz szárazföldi, légi, kiber- és világűrben);
- a tengerészek biztonságának és védelmének biztosítása a tengerészeti munkaügyi egyezmény és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet más vonatkozó egyezményeinek követelményeivel összhangban.

IV. AZ UNIÓS REAGÁLÁS ERŐSÍTÉSE

A frissített tengeri védelmi stratégia támogatni fogja a fent említett uniós érdekeknek a változó és növekvő tengeri védelmi veszélyekkel szembeni védelmét. Ennek érdekében az EU

¹⁷ https://www.wto.org/english/tratop_e/rulesneg_e/fish_e/fish_e.htm

¹⁸ Például tenger alatti kábelek és csővezetékek, logisztikai csomópontok (pl. kikötők), kékenergia-létesítmények, tengeri olaj- és gázkitermelő platformok stb.

hat stratégiai célkitűzés keretében fokozza fellépését:

1. a tengeren folyó tevékenységek fokozása;
2. együttműködés a partnerekkel;
3. vezető szerep felvállalása a tengeri helyzetismeret tekintetében¹⁹;
4. kockázatok és veszélyek kezelése;
5. kapacitásépítés;
6. oktatás és képzés.

Az e stratégiai célkitűzések szerinti uniós fellépést továbbra is a 2014. évi EUMSS következő elvei vezérlik: ágazatközi megközelítés, funkcionális integritás, a nemzetközi szabályok – nemzetközi jog, emberi jogok és demokrácia, valamint az UNCLOS-nak való teljes megfelelés – tiszteletben tartása és a tengeri multilateralizmus. A frissített EUMSS végrehajtása egy (a **mellékletben** található) cselekvési terven keresztül és az integrált megközelítés²⁰ keretében történik. A stratégia tagállamokkal karöltve történő végrehajtásában fel fogja használni az összes releváns uniós polgári és katonai szakpolitikát, eszközt, és koordinálni fogja az összes érintett szereplő szakpolitikáit és tevékenységeit európai, regionális és nemzeti szinten, erősítve szinergiáikat és kiegészítő jellegüket. A stratégia előmozdítja továbbá az EU koherensebb szerepvállalását a külső konfliktusokban és válságokban, az EU és polgárai biztonságának fokozása érdekében.

A frissített stratégiában az EU minden egyes tengeri medencéjére vonatkozóan lesznek konkrét intézkedések. A fellépésnek figyelembe kell vennie a regionális uniós stratégiákat²¹ és kapacitásépítési programokat, valamint a partnerországokkal való együttműködést.

1. A tengeren folyó tevékenységek fokozása

¹⁹ A tengeri helyzetismeret a tengeri színtérrel kapcsolatos olyan tevékenységek tényleges megértése, amelyek hatással lehetnek az Európai Unió és tagállamai biztonságára, védelmére, gazdaságára vagy környezetére. Az egyértelműen meghatározott felhasználói igények és jogok alapján segíti az ellenőrzési és felügyeleti tevékenységekért felelős hatóságokat az EU tengeri színtérével kapcsolatos valamennyi ilyen helyzet, esemény és intézkedés átfogó megelőzésében és kezelésében. Az uniós tengeri színtér az Egyesült Nemzetek 1982. évi tengerjogi egyezményében meghatározottak szerint magában foglalja az Európai Unió tagállamainak felségvizeit, kizárólagos gazdasági övezeteit és kontinentális talapzatát, valamint az ezeken belül a tengerfenéken, a vízfelszín alatt, a vízfelszínen és a vízfelszín felett végzett valamennyi tengerrel kapcsolatos tevékenységet, például az uniós lobogó alatt közlekedő kishajókat és hajókat, uniós személy tulajdonában, kezelésében álló vagy az Unióhoz kötődő létesítményeket, rakományt.

²⁰ A „külső konfliktusok és válságok integrált megközelítése” az EU 2016. évi globális stratégiájából származik (a Tanács alábbi következtetései: EUCO 26/16 és 13202/16) és azt a Tanács 2018. évi következtetései (5413/18) hagyták jóvá. Keretet határoz meg az EU külső konfliktusokkal és válságokkal szembeni koherensebb és holisztikusabb szerepvállalásához, és előmozdítja az emberi biztonságot, és ezzel növeli az EU és polgárai biztonságát.

²¹ Ilyen például az Afrikával kapcsolatos átfogó stratégia (JOIN(2020) 4 final), a Guineai-öbölre vonatkozó uniós stratégia (7671/14), az indiai–csendes-óceáni térséggel folytatott együttműködésre vonatkozó uniós stratégia (JOIN(2021) 24 final), az Unió északi-sarkvidéki politikája (JOIN(2021) 27 final) és a legkülső régiókra vonatkozó stratégia (COM(2022) ...).

Az EU stratégiai irányítúje az EU tengeri védelemmel kapcsolatos szerepvállalásának további erősítésére szólít fel. A **közös biztonság- és védelempolitika (KBVP)** keretében az Atalanta művelet 2008 óta folyik az Indiai-óceán nyugati részén. Sikerei alapján az Atalanta művelet megbízatása a kalóztevékenység elleni küzdelemtől egy átfogóbb tengerbiztonsági műveletté bővült, és tovább erősíti a kapcsolatokat és szinergiákat a Hormuzi-szoroson belüli, európai vezetésű tengeri helyzetismereti misszióval (EMASOH)²². A Földközi-tengeren az IRINI művelet elsődleges feladata az ENSZ Líbiával szembeni fegyverembargójának érvényre juttatása. Ez közvetlen uniós hozzájárulás a Földközi-tenger térségének békéjéhez és stabilitásához, valamint a tengeri védelem fokozásához. Az integrált megközelítéssel összhangban az EU azzal is hozzájárul a tengeri védelem fokozásához, hogy polgári KBVP-missziókon – például a szomáliai kapacitásépítést célzó európai uniós misszión (EUCAP) keresztül képzést és kapacitásépítést biztosít a partnerek számára.

Az EU 2021-ben bevezette a **tengeri jelenlétek koordinálásának új koncepcióját (CMP)**. Ennek a rugalmas új eszköznek az a célja, hogy a tagállamok haditengerészeti eszközeinek a lehető leghatékonyabb felhasználásával fokozza az EU tengeri védelemmel kapcsolatos kollektív szerepvállalását az EU számára stratégiai jelentőséggel bíró területeken. A CMP keretében az EU-nak fokoznia kell a tengeri illegális és tiltott tevékenységek, köztük a kábítószer-kereskedelem ellen folyó küzdelmet. A CMP Guineai-öbölben és az Indiai-óceán északnyugati részén (ideértve a Vörös-tengert is) történő végrehajtása során szerzett tapasztalatok alapján az EU mérlegelni fog új tengeri érdektérületeket e koncepció végrehajtására. Az új tengeri érdektérületek létrehozása erősítené az EU mint tengeri védelmi szereplő helyzetismeretét, partnerségeit és stratégiai kultúráját.

Az **EU stratégiai irányítúje** kiemeli továbbá a készség és az uniós tagállamok haditengerészeti erői közötti interoperabilitás biztosításának fontosságát, és felszólítja az EU-t, hogy minden térségben tartson éles gyakorlatokat. Az EU-nak ezért évente haditengerészeti gyakorlatot kell tartania a készség fokozása, az interoperabilitás előmozdítása és a tengeri védelmet fenyegető veszélyek elleni küzdelem érdekében.

A Bizottság az EMSA segítségével tengeri védelmi ellenőrzéseket végez az EU kikötőiben, kikötőilletésményeiben és hajóin, és vizsgálja a tengeri védelem fokozásának módjait olyan területeken, mint a személyhajók vagy a kiberbiztonság. Az **európai integrált határigazgatásról (EIBM)** szóló stratégiai iránymutatásokkal²³ összhangban, a tengeri határőrizeti rendszernek képesnek kell lennie a felségvizeire érkező minden hajó észlelésére, azonosítására és szükség esetén nyomon követésére és feltartóztatására, és hozzá kell járulnia a tengeren az életek minden időjárási körülmények közötti védelméhez és megmentéséhez. A tagállamoknak a lehető legjobban ki kell aknázniuk a Frontex által kínált felügyeleti képességeket a nemzeti képességek és az általános helyzetismeret fejlesztése érdekében.

A **Frontex** az Indalo, a Themis és a Poseidon műveletet az EU határainak ellenőrzése és a Földközi-tengeren a bűnözés, különösen a migránsok illegális csempészsére elleni küzdelem érdekében hajtja végre. A Frontex, az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal (EFCA) és az EMSA többcélú tengeri műveleteket hajt végre a határokon átnyúló bűnözés – ideértve a migránsok csempészését és az embercsempészet – elleni küzdelem, a tengerszennyezés és a jogellenes halászat felderítése, valamint egyéb felügyeleti feladatok ellátása céljából az EU-t

²² <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/europe/news/article/european-maritime-awareness-in-the-soh-emasoh-political-statement-by-the>

²³ COM(2022) 303 final.

övező több tengeri medencében, ideértve a Fekete-tengert. Az EU-nak tovább kell fejlesztenie e fontos többcélú műveleteket.

A tengeri védelem fokozását szolgáló legfontosabb uniós intézkedések²⁴:

- éves uniós haditengerészeti gyakorlat szervezése;
- a meglévő uniós haditengerészeti műveletek (Atalanta és IRINI) haditengerészeti és légi eszközökkel történő megerősítése;
- a CMP-konceptió végrehajtási körébe bevonandó új tengeri érdektérületek meghatározásának mérlegelése a levont tanulságok és az Európai Külügyi Szolgálat javaslatai alapján;
- a CMP keretében a tengeri illegális és tiltott tevékenységek, köztük a kábítószer-kereskedelem ellen folyó küzdelem fokozása;
- a tengeri védelmi ellenőrzések fenntartása és megerősítése az EU-ban, valamint a kibebiztonság és a személyhajók védelmének kezelése;
- a partvédelmi feladatokkal kapcsolatos uniós szintű együttműködés fokozása az EU-t övező tengeri medencékben a többcélú tengeri műveletek fejlesztésének előmozdítása révén.

2. Együttműködés a partnerekkel

Az EU már megszilárdított kapcsolatokat és szinergiákat a tengeri védelem területén többoldalú és regionális szervezetekkel globális és regionális szinten egyaránt (például az ENSZ-szel, az IMO-val²⁵, a NATO-val, az AU-val²⁶ és az ASEAN-nal²⁷), valamint számos nemuniós országgal, különösen a Guineai-öbölben és az indiai–csendes-óceáni térségben.

Az EU és tagállamai kétoldalú párbeszédet, kikötések és éles gyakorlatok révén nemzetközi együttműködést is kialakítottak, különösen az **indiai–csendes-óceáni térségben**, például Ausztráliával, Japánnal, Indiával, Indonéziával, a Koreai Köztársasággal, Ománnal és Szingapúrral. Az Atalanta és az IRINI művelet részt vesz az ismeretek megosztására és a többoldalú szerepvállalásra irányuló mechanizmusokban, beleértve a közös helyzetismereti és konfliktusmentesítési (SHADE) konferenciákat. Az Európai Unió fejlesztési együttműködési, humanitárius segítségnyújtási és külpolitikai támogatási intézkedései keretében is jelentős támogatást nyújt a tengeri védelemhez.

²⁴ A hat konkrét célkitűzés mindegyike alatt felsorolt kulcsfontosságú uniós fellépések a cselekvési tervben részletesen bemutatott fellépések kiemelkedő elemeit foglalják össze.

²⁵ Az Egyesült Nemzetek Nemzetközi Tengerészeti Szervezete.

²⁶ Afrikai Unió.

²⁷ A tengeri védelem hosszú ideje az EU és az ASEAN közös prioritása. A két régió közötti együttműködés a transznacionális tengeri veszélyek, például a kalóztevékenység, a csempészet, az illegális bevándorlás, a katasztrófakockázatok, valamint a szennyezés és az éghajlatváltozás hatásaira való reagálásra összpontosított. Az Európai Unió támogatja az ASEAN által a Dél-kínai-tengeren magatartási kódex kialakítására vezetett folyamatot; <https://euinasean.eu/maritime-cooperation/>

Az **Indiai-óceán nyugati részén** az EU támogatja a madagaszkári és Seychelle-szigeteki információfúziós és műveleti központokon, valamint az Indiai-óceán nyugati részén és az Ádeni-öbölben a hajók elleni kalóztevékenység és fegyveres rablás visszaszorításáról szóló dzsibuti magatartási kódexen alapuló regionális tengeri struktúrát²⁸.

A **Guineai-öbölben** az EU hasonlóképpen támogatja a regionális szervezeteket és a part menti államokat saját tengeri védelmi stratégiáik végrehajtásában, a tengeri bűnüldözés és igazságszolgáltatás megerősítésében, a kikötői biztonság és védelem fokozásában, a tengeri helyzetismeret és az információmegosztás yaoundéi rendszer keretében történő növelésében²⁹. A tágabb értelemben vett **Atlanti-óceánon** az EU a partnerekkel együttműködésben támogatja a tiltott tevékenységek – különösen a kábítószer-kereskedelem – elleni küzdelmet.

A kihívásokkal terhes geopolitikai környezetben az EU-nak fokoznia kell az együttműködést a szomszédságában és **más stratégiaiilag fontos tengeri területeken** lévő partnereivel. Ez kiemelten fontos Oroszország Ukrajna elleni katonai agressziójára figyelemmel. Az EU-nak fokozza a NATO-val a tengeri védelem terén folytatott együttműködését, az elért eredményekre építve, és az EU–NATO együttműködésről szóló, 2023. januári harmadik közös nyilatkozatnak megfelelően. Az indiai–csendes-óceáni térségben az EU-nak fokoznia kell a partnerekkel a tengeri védelemmel kapcsolatos tapasztalatcserét a „Biztonsági együttműködés fokozása Ázsiában és Ázsiával” (ESIWA) elnevezésű projekt és a kétoldalú párbeszéd révén, valamint azzal, hogy az Indiai-óceáni Partmenti Országok Szervezetében (IORA) megfigyelői státuszra („tárgyalópartner”) törekszik. Az EU-nak emellett el kell mélyítenie együttműködését a hasonlóan gondolkodó országokkal és szervezetekkel, többek között a tengeri ügyekkel foglalkozó nemzetközi és regionális fórumokkal.

A nemzetközi együttműködéssel kapcsolatos legfontosabb uniós fellépések a következők:

- a tengeri védelemmel kapcsolatos nemzetközi okmányok, nevezetesen az UNCLOS aláírásának és ratifikálásának szorgalmazása, valamint betartásuk előmozdítása, és a megfelelő fórumokon a bevált gyakorlatok megosztása a parti államokkal a tengeri védelem szempontjából jelentőséggel bíró nemzetközi jog végrehajtásakor;
- az EU és NATO személyi állománya között tengeri védelemmel kapcsolatban folyó együttműködés fokozása, hogy az e területen valamennyi kölcsönös érdeklődésre számot tartó kérdésre kiterjedjen, beleértve a fel nem robbant tengeri robbanótesteket is, a 2016., 2018. és 2023. évi három közös nyilatkozatra építve;
- közös haditengerészeti gyakorlatok lebonyolítása a partnerekkel az interoperabilitás fokozása érdekében, valamint gyakoribb uniós kikötések és járőrözések végrehajtása, különösen az indiai–csendes-óceáni térségben, a stratégiai iránytűvel összhangban;
- uniós összekötő tisztek kiküldése a tengeri információfúziós központokba³⁰ a tengeri érdektérületeken az EU és partnerei közötti információcsere és együttműködés előmozdítása érdekében, beleértve a bűnüldözést, a bel- és igazságügyet, és adott

²⁸ A Kelet- és Nyugat-Afrika régió és az Indiai-óceán tengeri védelmi programja (MASE), a kikötőbiztonsági és navigációbiztonsági program, a vörös-tengeri régió tengeri védelmi regionális programja, és a CRIMARIO.

²⁹ SWAIMS, PASSMAR és GOGIN fellépés.

³⁰ A tengeri információfúziós központok olyan nemzeti vagy regionális szervezetek, amelyek egy adott földrajzi területen információkat gyűjtenek a tengeri helyzetismeret erősítése érdekében. 2022-ben az EU kiküldte első összekötő tisztjét az indiai–csendes-óceáni térség nagy részét lefedő szingapúri információfúziós központba.

esetben ezen információfúziós központok vonatkozó uniós tengerfelügyeleti rendszerekkel való közvetlen összekapcsolásának megvalósíthatóságának értékelése;

- az EU számára tárgyalópartneri státusz megszerzése az Indiai-óceáni Partmenti Országok Szervezetében az EU-nak a térség tengeri védelmében partnerként betöltött szerepe megerősítésének érdekében;
- az információcserére és a kritikus tengeri infrastruktúra felügyelete – beleértve a tenger alatti kábeleket is³¹ –, valamint a hajó- és kikötőbiztonság terén a nemzetközi együttműködés előmozdítása³².

3. Vezető szerep a tengeri helyzetismeretben

Az alapos tengeri helyzetismeret létfontosságú annak biztosításához, hogy az illetékes hatóságok gyorsan észlelni tudják az EU-t érintő növekvő és változó veszélyeket, és azokra eredményesen reagálni tudjanak. Az EU vezető szerep fog vállalni a tengeri helyzetismeretben azzal, hogy fokozza az információk gyűjtését és a különböző tengerhasznosítási ágazatok közötti cseréjét³³, valamint megkönnyíti a tagállamok közötti információmegosztást. Nemzetközi szinten az EU információmegosztás és a kapacitásépítés révén folytatja a partnerországok tengeri helyzetismereti (MDA) kapacitásainak növelését célzó munkáját, különösen a Guineai-öbölben és az indiai–csendes-óceáni térségben.

2014 óta az EU és tagállamai jelentős előrelépést értek el a tengeri szintérrrel kapcsolatos információk szerzése és cseréje terén a tengerfelügyeletben részt vevő különböző hatóságok által használt ágazatspecifikus rendszerek fejlesztésével és összekapcsolásával³⁴. Az EU kidolgozta különösen a közös információmegosztási környezetet (CISE)³⁵. Az önkéntes részvételen alapuló közös tengerfelügyeleti információmegosztási környezet megkönnyíti a valós idejű információmegosztást a partvédelmi feladatokért felelős különböző hatóságok között, beleértve a katonaságot, összekapcsolva a tagállamokon belüli és azok közötti érintett hatóságokat. Az EU CISE2020 kutatási projektje alapján a Bizottság 2019 áprilisában elindította a CISE átmeneti fázisát, az EMSA-t bízva meg annak a tagállamokkal szoros együttműködésben történő koordinálásával³⁶. Az átmeneti fázisra építve a Bizottság 2024-ben kívánja beindítani az operatív fázist az EMSA támogatásával, annak igazgatási tanácsa jóváhagyásával.

A védelem terén az Európai Védelmi Ügynökség (EDA) által támogatott tengerfelügyeleti projektet (MARSUR) úgy alakították ki, hogy lehetővé tegye a hozzájáruló tagállamok haditengerészeti erői számára az operatív tengeri információk és szolgáltatások cseréjét. A MARSUR operatív hozzáadott értéket biztosít, amit az a tény is tanúsít, hogy az EU

³¹ A kritikus infrastruktúrák rezilienciájának megerősítését célzó uniós megközelítésről szóló 2023/C 20/01 tanácsi ajánlással összhangban.

³² A hajók és kikötőlétesítmények védelméről szóló nemzetközi kódexszel összhangban;
<https://www.imo.org/en/OurWork/Security/Pages/SOLAS-XI-2%20ISPS%20Code.aspx>

³³ A tengerhasznosítási ágazatok közé tartozik a tengeri szállítás biztonsága és védelme, a halászat ellenőrzése, a tengeri szennyezésre való felkészültség és reagálás, a tengeri környezet védelme, a vámügyek, a határellenőrzés, az általános bűnüldözés és védelem.

³⁴ Például az Eurosur és a SafeSeaNet (uniós szintű operációs rendszerek).

³⁵ A Tanács 9946/2021. sz. dokumentuma.

³⁶ SWD(2019) 322 final.

tagállamai úgy döntöttek, hogy ezt használják a CMP-konceptió Guineai-öbölben és az Indiai-óceán északnyugati részén történő megvalósítására. Az EDA és a részt vevő tagállamok jelenleg a MARSUR célzott program révén történő erősítésén dolgoznak. A stratégiai iránytűvel összhangban – amely felszólítja az EU-t a hírszerzésen alapuló helyzetismeret és képességek erősítésére – az EU-nak teljes mértékben ki kell használnia valamennyi tengerfelügyeleti képességet (például a drónokat, járőrrepülőgépeket és űralapú technológiát). Az EU űrprogramja közvetlenül hozzájárulhat a tengeri helyzetismeret növeléséhez olyan alkotóelemei révén, mint a Kopernikusz, a Galileo és az IRIS³⁷. A tengeri helyzetismeretben részt vesz az Európai Unió Műholdközpontja (EU SatCen) is, az EU egységes információelemzési kapacitásán és a Galileo/Kopernikusz Bizottsággal folytatott munkáján keresztül. E tekintetben a releváns űreszközök rezilienciája és biztonsága kulcsfontosságú a szolgáltatások folyamatosságának biztosításához.

Az EU ügynökségek közötti együttműködést hoz létre az EFCA, az EMSA és a Frontex között a nemzeti partvédelmi hatóságok többek között a tengeri helyzetismeret területén történő támogatására. Európai Partvédelmi Tevékenységek Fóruma és a Földközi tengeri Partvédelmi Tevékenységek Fóruma hozzájárulhat a tengeri színtérrel kapcsolatos ismeretek és operatív együttműködés bevált módszerek cseréjével történő növeléséhez.

Katasztrófák vagy balesetek esetén, valamint ha a nemzeti kapacitások túlterheltek, az uniós tagállamok és harmadik országok aktiválhatják az uniós polgári védelmi mechanizmust³⁸. A Veszélyhelyzet-reagálási Koordinációs Központon³⁹ keresztül segítséget, szakértelmet vagy helyzetelemzést kérhetnek.

Az EU a tengeri helyzetismeret (MDA) nemzetközi szintű erősítéséhez is hozzájárul célzott fejlesztési együttműködési kapacitásépítési kezdeményezések indításával. Az „Indiai–csendes-óceáni térség kritikus tengeri útvonalai” elnevezésű projekt (CRIMARIO)⁴⁰ célzott eszközöket fejleszt ki⁴¹ az MDA fokozása és a regionális partnerekkel való együttműködés erősítése érdekében. Ez egybeesik az EU indiai–csendes-óceáni térségben való szélesebb körű biztonsági és védelmi szerepvállalásával. A „Guineai-öböl interregionális hálózata” (GoGIN) elnevezésű projekt hasonló szellemben⁴² fejlesztette ki a YARIS platformot, a yaoundéi rendszer támogatását szolgáló információmegosztó eszközt.

A tengeri helyzetismerettel kapcsolatos legfontosabb uniós intézkedések a következők lesznek:

- annak biztosítása, hogy a közös információmegosztási környezet 2024 közepére működőképesé váljon, lehetővé téve a minősített és nem minősített adatok a különböző (polgári és katonai) tengerfelügyeleti ágazatok hatásai közötti biztonságos és strukturált cseréjét;

³⁷ https://defence-industry-space.ec.europa.eu/welcome-iris2-infrastructure-resilience-interconnectivity-and-security-satellite-2022-11-17_en

³⁸ [Az uniós polgári védelmi mechanizmus \(europa.eu\).](#)

³⁹ [Veszélyhelyzet-reagálási Koordinációs Központ \(ERCC\) \(europa.eu\).](#)

⁴⁰ Az Európai Bizottság 2015 és 2025 között 23 millió EUR-val finanszírozza a CRIMARIO-t.

⁴¹ Az IORIS és a SHARE.IT platform.

⁴² Az Európai Bizottság a GOGIN-t (2016 és 2023 között) 11,5 millió EUR-val, a GOGIN II-t pedig (2023 és 2025 között) 5 millió EUR-val finanszírozza.

- a védelmi tengerfelügyeleti információcsere-hálózat (MARSUR) megerősítése az EDA-n keresztül célzott program indításával, valamint a MARSUR és a közös tengerfelügyeleti információmegosztási környezet közötti kapcsolatok erősítése;
- az EU úrpolitikáján keresztül végrehajtott beruházások tökéjének hasznosítása, valamint a Kopernikuszon keresztül rendelkezésre álló képességek további kiaknázása a tengerfelügyelet, a tengeri környezet megfigyelése és az éghajlatváltozás terén;
- űralapú technológiák, távirányítású légijármű-rendszerek és radarállomások, tengeri járőrrepülőgépek, valamint az irányított és pilóta nélküli tengeri eszközök integrálása innovatív, kiberezziliens eszközökkel a tengeri helyzetismeret erősítésére;
- a parti és tengeri járőrhajók megfigyelésének fokozása és digitálisan hálózatba kötött csúcskategóriás haditengerészeti platformokkal való kiegészítése, beleértve a pilóta nélküli haditengerészeti platformokat, a megelőzési és reagálási kapacitások erősítésére;
- a partnerországok tengeri helyzetismereti képességeinek erősítése a GoGIN és a CRIMARIO projekten keresztül, beleértve a tengeri helyzetfelismerő eszközök (YARIS, IORIS és SHARE.IT) további operacionalizálását, a Kopernikusz műholdszolgáltatásokkal együttműködésben.

4. Kockázatok és veszélyek kezelése

A stratégiai iránytűvel összhangban az uniós tagállamok pedig javítani fogják a biztonságuk védelmét és a tengeri védelmi kihívásokkal szembeni rezilienciájuk és felkészültségük erősítését célzó közös kapacitásaikat, a hibrid és kiberfenyegetésekre is kiterjedően. Az EU-nak és tagállamainak képesnek kell lenniük a gyors reagálásra, összehangolt polgári és katonai képességekkel.

Az éghajlatváltozás és a környezetkárosodás elleni küzdelem az EU legfontosabb politikai prioritásai közé tartozik, amely külső fellépései során számos tematikus vagy földrajzi stratégiában, például a Global Gateway vagy az indiai–csendes-óceáni térséggel folytatott együttműködésre vonatkozó stratégiában tükröződik.

Az EU már tett jelentős lépéseket annak érdekében, hogy 2050-re elérje a klímasemlegességet, és további lépéseket fog tenni az éghajlatváltozással, a környezetkárosodással és a biztonsággal összefüggő problémákkal kapcsolatban. A főképvisező és a Bizottság 2023 közepén közös közleményt fog benyújtani az éghajlatváltozás, a környezetkárosodás, a biztonság és a védelem viszonyáról. A közleményben többek között lesznek javaslatok az éghajlatváltozás és a környezetkárosodás okainak és következményeinek a tengeri ágazatra, a tengeri infrastruktúrára, valamint a part menti területek természetes és mesterséges elemire gyakorolt hatását felmérő eszközökre, beleértve a korai figyelmeztetést, a tényeken alapuló kutatást és a műholdképeket (például a Kopernikusz programon keresztül).

Az Északi-sarkvidéken a jégsapkák olvadnak, a tengeri jég visszahúzódik, fokozatosan új hajózási útvonalak nyílnak, és az emberi tevékenység ebből következő növekedése várhatóan a környezetet és a helyi közösségeket érintő veszélyeket generál vagy azokat súlyosbítja. E tekintetben a „Nagyobb uniós szerepvállalás a békés, fenntartható és prosperáló Északi-

sarkvidék érdekében” című közös közleményt⁴³ a lehető leggyorsabban további működésbe kell állítani a nulla kibocsátású hajózást a Jeges-tengeren, a kritikus nyersanyagok fenntartható bányászata és az Északi-sarkvidéki régiók fenntartható fejlődése tekintetében.

Kiemelt prioritás a kritikus infrastruktúrák tengeri szintéren történő védelme is. Az EU-nak ki kell egészítenie a tagállamok szerepét a kritikus tengeri infrastruktúrák – például a nemzeti tengeri határokon áthaladó csővezetékek vagy tenger alatti kábelek – rezilienciájának kialakításában. Javítani kell a tenger alatti kábelekre vonatkozó jelenlegi kockázatértékeléseket, és a szektorokon átnyúló szakértelemre és kapacitásokra építve ki kell egészítenie azokat reakálási lehetőségekkel és kockázatmérséklő intézkedésekkel. Elengedhetetlen a folyamatos támogatás nyújtása a tagállamoknak a víz alatti védelmi eszközök és a drónok elleni megoldások fejlesztéséhez. Ezenkívül az EU-nak továbbra is elő kell segítenie a tengeri megújuló energia és a védelmi tevékenységek⁴⁴ párhuzamos működését⁴⁵, a kék energia stratégiában szorgalmazott módon⁴⁶.

A kritikus szervezetek rezilienciájáról szóló irányelvvel⁴⁷, valamint a hálózatok és információs rendszerek biztonságáról szóló felülvizsgált irányelvvel (a NIS 2 irányelv⁴⁸), az EU élen jár a vonatkozó fejlesztésekben, olyan átfogó jogi kerettel, amely lehetővé teszi számára a kritikus szervezetek és infrastruktúrák fizikai és kiberrezilienciájának javítását. Az EU-nak ezen a területen fokoznia kell az együttműködést a kulcsfontosságú partnerekkel és az érintett nem uniós országokkal, különösen az EU és a NATO között a rezilienciáról folytatott strukturált párbeszéd és az infrastruktúrák rezilienciájával foglalkozó munkacsoport révén.

Az EU előtt az a további kihívás áll, amelyet az EU-t övező tengeri medencékben elfekvő, az első és a második világháborúból származó, nagy mennyiségű fel nem robbant robbanótestek és vegyi fegyverek jelent. Ezt a kihívást tovább súlyosbítja Oroszország Ukrajna elleni katonai agressziója, amelynek eredménye a Fekete-tengerben nagyszámú akna jelenléte. E robbanótestek típusa, elhelyezkedése és mennyisége szórványosan dokumentált, ami kockázatot jelent a tengeri védelemre és biztonságra, a környezetre (az esetleges vegyianyag-kibocsátás miatt) és a kék gazdasági tevékenységeire (például a kékenenergia-telepek építésére). A meglévő sikeres projektekre⁴⁹ építve az EU-nak sürgősen és átfogóan foglalkoznia kell ezzel a kérdéssel, csökkentve a fel nem robbant robbanótestekhez és azok ártalmatlanításához kapcsolódó környezeti kockázatokat. Szintén nagyon fontos lesz a Fekete-tengeren visszamaradt fel nem robbant robbanótestek és aknák biztonságos ártalmatlanítása, amint azt a védelmi és politikai körülmények lehetővé teszik.

A tengeri védelmet a külföldi szereplők is gyengítik, az egyszerre a kritikus infrastruktúrába történő közvetlen külföldi befektetésekhez, valamint az ilyen szereplők részéről az

⁴³ JOIN(2021) 27 final.

⁴⁴ A „Symbiosis” projekt az Európai Védelmi Ügynökség koordinálásával, a Horizont 2020 támogatásával folyik; <https://eda.europa.eu/symbiosis>

⁴⁵ Összhangban a 2014/89/EU tengeri területrendezési irányelvvel.

⁴⁶ COM(2020) 741 final.

⁴⁷ (EU) 2022/2557 irányelv.

⁴⁸ (EU) 2022/2555 irányelv.

⁴⁹ Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) által finanszírozott Interreg program által támogatott, a Balti-tenger vegyi fegyverektől és hagyományos lőszerektől való megtisztítását célzó projektek – [10 éves Interreg együttműködés a Balti-tenger tengerbe rakódott hadifelszerelésektől történő megtisztítása érdekében – Interreg balti-tengeri térségi program \(interreg-baltic.eu\)](#).

információk manipulációjához és beavatkozásához kapcsolódó kockázatok miatt. E kérdések rendezése a releváns eszközökön és kereteken keresztül fog történni; például a külföldi közvetlen befektetéseket a vonatkozó rendeletnek⁵⁰ megfelelően fogják átvilágítani.

A Bizottság és a tagállamok kockázatértékelést végeznek annak érdekében, hogy útmutatást készítsenek az EU-ban a személyhajók biztonságának fokozására.

A kockázat- és fenyegetéskezeléssel kapcsolatos legfontosabb uniós intézkedések a következők lesznek:

- a fent említett éves haditengerészeti gyakorlat mellett rendszeres, teljes körű, uniós szintű éles gyakorlatok lebonyolítása a kikötővédelemre és az olyan veszélyek elleni küzdelemre összpontosítva, mint a kiber- és hibridfenyegetések;
- eszközök és felügyeleti eszközök (például távirányítású légijármű-rendszerek) telepítése, valamint a jelenlegi és jövőbeli űrszolgáltatások (például Föld-megfigyelés) optimális használatának biztosítása a járőrözés és a kritikus tengeri infrastruktúra védelme céljából;
- uniós regionális együttműködési tervek kidolgozása a víz alatti és tengeri infrastruktúra felügyeletének biztosítására;
- koherens keret kidolgozása a tengerben lévő fel nem robbant hadianyag-maradványok, aktív fegyverek és vegyi fegyverek jelentette veszélyek kezelésére, ezek nyomon követése és eltávolítása innovatív technológiákkal és minimális környezeti hatással;
- az éghajlatváltozás hatásaira – különösen a tengerszint-emelkedésre, a vihardagályokra és a környezetkárosodásra – vonatkozó korai előrejelzés és stratégiai előrejelzés javítása többek között űrszolgáltatások alkalmazása révén;
- (uniós és nemzeti szinten) új és megerősített kockázatértékelések, készenléti tervek és katasztrófa-helyreállítási tervek készítése a kikötőkre, a part menti infrastruktúrára, valamint a személyhajók biztonságára és a szállítási/ellátási láncokra vonatkozóan;
- a bevált módszerek cseréjének ösztönzése a tengeri szereplők között a kiberfenyegetésekkel kapcsolatban, és a kiberbiztonság további rendezése a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) szintjén;
- a tengeri helyzetismeret fokozása az Északi-sarkvidéken, beleértve az űrmegfigyelést is; folyamatos együttműködés az Északi-sarkvidék parti államaival kétoldalúan és adott esetben a vonatkozó többoldalú fórumokon az Északi-sarkvidékre vonatkozó politika végrehajtásának támogatása érdekében⁵¹;
- a tengeri megújuló projektek és egyéb fenntartható felhasználások katonai tevékenységekre fenntartott vagy használt tengeri területeken történő alkalmazási lehetőségének felmérése;
- a nem uniós országok és szervezetek tengeri infrastruktúrába történő befektetéseinek értékelése a közvetlen külföldi befektetések átvilágítási keretéről szóló rendelettel létrehozott együttműködési mechanizmus keretében.

⁵⁰ (EU) 2019/452 rendelet.

⁵¹ JOIN(2021) 27 final.

5. Kapacitásépítés

az EU-nak tengeri védelmi érdekeinek előmozdítása érdekében a polgári és katonai képességek fejlesztését egyaránt fel kell gyorsítani, adott esetben az ipar bevonásával. Az európai tengeri védelem polgári vonatkozásaival kapcsolatos kutatás-fejlesztési (K+F) tevékenység az EU Horizont Európa programjának a társadalmat szolgáló polgári biztonság klaszterében található. A folyó és jövőbeli K+F tevékenység támogatja az uniós szintű kapacitásfejlesztést, ideértve a kritikus tengeri infrastruktúrák védelmét, a víz alatti veszélyek kezelését, az antropogén és természeti katasztrófákra való felkészültséget és reagálást, a tengeri személyszállítás biztonságát és a fel nem robbant robbanótestek kezelését, adott esetben az ipar bevonásával.

A védelem területén a tagállamoknak ki kell fejleszteniük a tengeri képességek teljes arzenálját, teljes mértékben ki kell aknázniuk a kapcsolódó uniós kezdeményezések keretében folytatott együttműködés lehetőségét⁵². Különösen összpontosítaniuk kell az EU felszíni fölénye biztosítását, a tengeri erő demonstrálását, a vízfelszín alatti ellenőrzést lehetővé tevő és a légvédelemhez hozzájáruló képességek növelésére.

A képességfejlesztési terv küszöbön álló felülvizsgálata⁵³ is az Ukrajna elleni orosz katonai agresszió tanulságaiból építkezik. Az Európai Védelmi Alap például megvizsgálja a pilóta nélküli tengeri drónrajok kezeléséhez és a kritikus tengerfenéki infrastruktúrák védelméhez szükséges kulcsfontosságú technológiákat.

A stratégiai irányítú felhívása szerint és a koordinált éves szemlének (CARD)⁵⁴ megfelelően a nemzeti és multinacionális projekteknek egyaránt törekedniük kell a kritikus eszközök, például a korvett méretű hajók és a fedélzeti rendszerek széttagoltságának leküzdésére, valamint az egyes platformok operatív hatékonyságának javítására. A 2020. évi CARD-ciklusban azonosított számos együttműködési lehetőség elvezetett az állandó strukturált együttműködési (PESCO) projektekhez a pilóta nélküli tengeri rendszerekben, például a közepes méretű félautonóm vízfelszíni járműhöz. Az Európai Védelmi Alap⁵⁵ értékelni fogja a kutatási és fejlesztési projekteket, például a tengeri helyzetismerettel, a tengerfelügyeleti képességekkel, a kritikus tengeri infrastruktúra védelmével és a víz alatti képességekkel kapcsolatban.

A képességek javítását célzó kulcsfontosságú uniós intézkedések a következők lesznek:

- közös követelmények és koncepciók kidolgozása a védelmi technológiára, ideértve tengeri helyzetismeretet, a vízfelszínen és víz alatt egyaránt;
- interoperábilis pilóta nélküli rendszerek kiépítése a kritikus tengeri infrastruktúra megfigyelésére, az ellenséges drónrajok elleni küzdelemre stb.;

⁵² A képességfejlesztési terv, a koordinált éves szemle keretében meghatározott együttműködési lehetőségek, az állandó strukturált együttműködés, az Európai Védelmi Alap.

⁵³ Az Európai Védelmi Alap Irányítóbizottsága 2022 júniusában hivatalosan is beindította a képességfejlesztési terv felülvizsgálatát.

⁵⁴ Fókuszterület: „Európai járőrosztályú vízfelszíni hajók”.

⁵⁵ Az EDF célja a védelmi ipar versenyképességének és innovációs képességének erősítése az EU-ban. Ezért hozzájárul a tagállamok katonai képességeinek fejlesztéséhez.

- a modern aknaelhárítási képességek növelése, például egy uniós műveleti koncepció kidolgozásával;
- a közös fokozott tengeri járőrrepülőgép-képességek fejlesztésének támogatása;
- közös tesztelési és kísérleti gyakorlatok kidolgozása a jövőbeli, csúcstechnológiás tengeri képességek fejlesztése érdekében.

6. Oktatás és képzés

A magas szintű speciális oktatás, készségek és képzés elengedhetetlen ahhoz, hogy az EU felkészült legyen az aktuális és jövőbeli tengeri védelmi kihívások kezelésére. Az új hibrid és kibernetikus fenyegetések leküzdéséhez erős digitális készségekkel, valamint speciális átképzési és készségfejlesztési programokkal rendelkező üzemeltetőkre van szükség. A katonai kiképzési programok közötti cserék, az uniós tagállamok haditengerészetei és a különböző intézmények közötti közös képzési programok formájában megvalósuló megoldások fokozzák az interoperabilitást, és segítik az EU-t abban, hogy hatékonyabban, összehangoltabban és inkluzívabban reagáljon az új fenyegetésekre.

Ennek részeként elkészült a *Gyakorlati kézikönyv a partvédelmi tevékenységekkel kapcsolatos európai együttműködésről* című képzési katalógus, amely lefedi az EU ügynökségei által az összes tengerészeti területen lebonyolított minden tanfolyamot. A kézikönyv frissítése a szükségleteknek és fejleményeknek megfelelően folyamatosan fog zajlani. Folytatni kell a sikeres Európai Partvédelmi Feladatok Képzési Akadémiáinak Hálózata projektet (ECGFA NET) és a partvédelmi feladatokkal kapcsolatos harmonizált képzést, különös tekintettel a csereprogramra, amely egy dedikált, az EFCA, az EMSA és a Frontex szoros együttműködésével végrehajtott projekten keresztül magában foglalja a szomszédos országokat és a regionális együttműködést. Az EMSA keretében folyik egy tengeri kibernetikus biztonsági kurzus kidolgozása is. A helsinki Hibrid Kiválósági Központ (hibrid kiválósági központ) tanfolyamokat és konferenciákat szervez a tengeri színteret érintő hibrid fenyegetésekről. Támogatni kell a nemek közötti egyenlőséget és a nők szerepvállalását az EU tengeri védelmi ágazatában, elősegítve a nők magas szintű műszaki oktatáshoz és képzéshez való hozzáférését.

Az Európai Biztonsági és Védelmi Főiskola (ESDC)⁵⁶ uniós szintű képzést és oktatást biztosít mind a polgári, mind a katonai személyi állomány számára annak érdekében, hogy elősegítse a tengeri védelmi kihívások közös megértését, és felhívja a figyelmet az EU e területen bővülő szerepére. Az ESDC támogatásával jelenleg hat európai haditengerészeti akadémia dolgozik egy közös, nemzetközi haditengerészeti szemeszter tartalmán.

Az oktatással és képzéssel⁵⁷ kapcsolatos legfontosabb uniós intézkedések a következők lesznek:

⁵⁶ Az ESDC a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) keretében uniós szintű képzést és oktatást biztosít az Unió közös biztonság- és védelempolitikája (KBVP) területén. Célja, hogy a polgári és katonai személyi állomány körében kialakítsa és népszerűsítse a KBVP közös értelmezését, valamint képzési tevékenységei révén azonosítsa és terjessze a KBVP különböző kérdéseivel kapcsolatos bevált gyakorlatokat. Ezzel az ESDC a képzés és oktatás terén kiegészíti a nemzeti erőfeszítéseket.

⁵⁷ Ideértve a „készségek európai éve” keretében tett fellépéseket.

- a kiber-, hibrid- és ürrel kapcsolatos védelmi készségek fejlesztése a különböző felsőoktatási intézmények és illetékes nemzeti vagy uniós szervek által kínált új és meglévő képzések támogatásával, mind polgári, mind katonai területen;
- dedikált képzési programok lebonyolítása nem uniós partnerek számára a tengeri védelem meglévő és újonnan felmerülő veszélyei elleni küzdelem céljára;
- „nemzetközi haditengerészeti szemeszter” kidolgozása a fiatal tisztek cseréjére irányuló, az Erasmus-program által ihletett európai kezdeményezés (EMILYO) keretében⁵⁸;
- polgári-katonai gyakorlatok lebonyolítása a megosztott joghatóságot vagy a képességek megosztott felhasználását magában foglaló forgatókönyvek alapján.

V. ESZKÖZÖK ÉS INSTRUMENTUMOK AZ EU TENGERI VÉDELMI FELLÉPÉSÉNEK TÁMOGATÁSÁRA

A frissített stratégiát integrált megközelítés szellemében kell végrehajtani a szinergiák maximalizálása és kiegészítő uniós eszközök és instrumentumok bevonása érdekében. Ennek ki kell terjednie a következőkre:

- az Európai Védelmi Alap K+F védelmi projektjei az uniós tagállamok fegyveres erői képességeinek növelésére;
- az Európai Békekeret, mint a közös kül- és biztonságpolitika keretében katonai és védelmi vonatkozású uniós fellépés költségvetésen kívüli finanszírozási mechanizmusa;
- a polgári tengeri védelmi képességekkel kapcsolatos uniós kutatás és innováció, különösen az EU Horizont Európa programjának „A társadalmat szolgáló polgári biztonság” 3. klasztere keretében;
- a Belső Biztonsági Alap és a Határigazgatási és Vízügyeszköz által kínált lehetőségek a tengeri bűnüldözési és határellenőrzési feladatokat ellátó a tagállami partvédelmi hatóságok képességeinek erősítésére;
- az uniós polgári védelmi mechanizmus, különösen az elemzési és reagálási kapacitások kihasználása, valamint a katasztrófavédelmi rezilienciacélokra vonatkozó bizottsági ajánlás végrehajtása révén;
- a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz program, amely a nemzetközi partnerségeket támogatja a tengeri védelem, különösen a tengeri helyzetismeret fokozása érdekében;
- az előcsatlakozási támogatási eszköz (2021–2017), az IPA III, tekintettel annak hatályára és a tagjelölt országokra irányuló fókuszával;
- a közös kül- és biztonságpolitika költségvetése a polgári KBVP-missziók finanszírozására;

⁵⁸ <http://www.emilyo.eu/>; az EMILYO nem kapcsolódik az Erasmus+ programhoz.

- az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alap (ETHAA) finanszírozza a tengerfelügyelettel és a partvédelmi feladatokkal kapcsolatos együttműködést;
- az Európai Regionális Fejlesztési és Területfejlesztési Alap (ERFA) és az Interreg programok, amelyek a part menti és legkülső régiókban és területeken, valamint az EU-val közös tengeri határokkal rendelkező országokban történő befektetéseket támogatják;
- a Belső Biztonsági Alapok, amelyek a tengerügyi elemző és műveleti központ kábítószerekkel kapcsolatos ága (MAOC-N), valamint annak a tengeri kábítószer-kereskedelem elleni küzdelemhez szükséges információcserére vonatkozó speciális képességeit finanszírozzák.

VI. A KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

A Bizottság és a főképviselő a Tanáccsal együttműködve, az EUMSS 2014 óta elért eredményeire építve, a meglévő eszközök és szakpolitikák felhasználásával, valamint a stratégiai iránytű útmutatását követve fogja végrehajtani ezt a frissített stratégiát a fent meghatározott és a cselekvési tervben részletezett cselekvési területeken.

A Bizottság és a főképviselő felkéri a tagállamokat a stratégia és a cselekvési terv jóváhagyására. A stratégia Tanács általi jóváhagyását követő három év elteltével a Bizottság és a főképviselő közös jelentést nyújt be a Tanácsnak az elért eredményekről, a tagállamok hozzájárulásaival.